

UDC 657:47

JEL classification: D23, L74, M40, M41

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.01.110>

Марія ГУМЕННА-ДЕРІЙ,

кандидат економічних наук,

докторантка кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет,
вул. Львівська, 11а, м. Тернопіль, 46020, Україна,
e-mail: m.derii@wunu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0901-0080>

Євгенія ШАРА,

кандидат економічних наук, доцент,

Ірпінський фаховий коледж економіки і права,
вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, 08200, Україна,
e-mail: shara_kbo@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-8091-0201

Тетяна СЛЕСАР,

кандидат економічних наук, доцент,

Національний університет біоресурсів і природокористування України,
вул. Героїв Оборони, 11, м. Київ, 03127, Україна,
e-mail: tslesar@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-6070-5059

**ОБЛІК, КОНТРОЛЬ І АНАЛІЗ ВИТРАТ ТА
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИМИ
РЕСУРСАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У МАЙБУТНІ ПЕРІОДИ**

Гуменна-Дерій М., Шара Є., Слесар Т. Облік, контроль і аналіз витрат та забезпечення матеріально-технічними ресурсами діяльності підприємств у майбутні періоди. *Вісник Економіки*. 2022. Вип. 1. С. 110–129. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.01.110>

Gumenna-Derii, M., Shara, Ye., Sliesar, T. (2022). Oblik, kontrol i analiz vytrat ta zabezpechennia materialno-tekhnichnymy resursamy diialnosti pidprijemstv u maibutni periody [Accounting, control and analysis of costs and provision of material and technical resources of enterprises in future periods]. *Visnyk ekonomiky – The Herald of Economics*, 1, 110–129. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.01.110>

Анотація

Вступ. Досліджено проблеми обліку, контролю й аналізу витрат майбутніх періодів та їхню роль у забезпеченні матеріально-технічними ресурсами підприємств, зокрема у сільському господарстві та будівництві.

Метою дослідження є формування пропозицій щодо класифікації витрат майбутніх періодів, поліпшення системи їхнього обліку й контролю у підприємствах, удосконалення аналізу цих витрат та матеріально-технічних ресурсів.

Методи (методологія). Застосовані загальні методи: системного підходу, індукції та дедукції, аналізу, синтезу та узагальнення – для поліпшення класифікації витрат майбутніх періодів, забезпечення кращого інформування про матеріально-технічні ресурси підприємств на майбутні періоди, а також спеціальні методи – для формування проєкту робочого плану рахунків у частині синтетичного рахунка 39 «Витрати майбутніх періодів».

Результати. Висловлено пропозиції щодо поліпшення класифікації витрат майбутніх періодів, що дають змогу чітко розуміти, з яких груп вони складаються і які конкретні витрати туди входять. Запропоновано покращену структуру робочого плану рахунків у частині синтетичного рахунка 39 «Витрати майбутніх періодів» з метою кращого забезпечення користувачів детальнішою обліково-контрольною інформацією про склад і структуру витрат майбутніх періодів на кожну звітну дату, а також поліпшеного контролю й аналізу фактичних витрат майбутніх періодів у поточному періоді, що забезпечить користувачів достовірною інформацією про різні види витрат майбутніх періодів та дасть змогу визначити їхній вплив на фінансові результати діяльності підприємства, використовуючи загальнонаукові методи та прийоми, які адаптовані до складу й структури витрат майбутніх періодів, матеріально-технічних ресурсів підприємств.

Перспективи. Підприємствам, що функціонують у сфері матеріального виробництва, доцільно розробити скориговану до їхніх власних потреб індивідуальну систему обліку, контролю й аналізу витрат і забезпечення матеріально-технічними ресурсами діяльності підприємств у майбутні періоди, яка придатна для ухвалення ефективних управлінських рішень.

Ключові слова: витрати майбутніх періодів, матеріально-технічні ресурси, сільське господарство, будівництво, фінансовий облік, контроль, організація обліку, аналіз.

Формули: 0, рис.: 3, табл.: 1, бібл.: 20.

Mariia GUMENNA-DERII,

PhD (Economics), Postdoctoral student
of the Department of Accounting and Taxation,
West Ukrainian National University,
11a Lvivska street, Ternopil, 46009, Ukraine,
e-mail: m.derii@wunu.edu.ua
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-0901-0080>

Yevheniia SHARA,

PhD (Economics), Associate Professor,
Irpın Professional College of Economics and Law,
University Street, 31 Irpin, 08200, Ukraine,
e-mail: shara_kbo@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-8091-0201

Tatiana SLIESAR,

PhD (Economics), Associate Professor,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
street Heroes of Defense, Kyiv, 03127, Ukraine,
e-mail: tslesar@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-6070-5059

FORMATION OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL INFORMATION ABOUT COSTS AND PROVISION OF MATERIAL AND TECHNICAL RESOURCES OF ENTERPRISE ENTERPRISES

Abstract

Introduction. *The article examines the problems of accounting, control and analysis of future expenses and their role in providing material and technical resources of enterprises, in particular in agriculture and construction.*

The purpose of the study *is the formation of proposals for the classification of costs of future periods, improving the system of their accounting and control in enterprises, improving the analysis of these costs and material and technical resources.*

Methods (methodology). *General methods were used: system approach, induction and deduction, analysis, synthesis and generalization - to improve the classification of future expenses, to provide better information about the material and technical resources of enterprises for future periods, as well as special methods - to form a draft chart of accounts. synthetic account 39 "Deferred expenses"*

Results. *Suggestions have been made to improve the classification of future expenses, which allows a clear understanding of which groups they consist of and what specific costs are included. An improved structure of the work plan of accounts in the part of synthetic account is offered 39 "Deferred expenses" in order to better provide users with more detailed accounting and control information on the composition and structure of future expenses for each reporting date, as well as improved control and analysis of actual future expenses in the current period, which will provide users with reliable information on various types of future expenses. the ability to determine their impact on the financial performance of the enterprise, using general scientific methods and techniques that are adapted to the composition and structure of future expenses, material and technical resources of enterprises.*

Perspectives. *Perspectives. It is expedient for enterprises operating in the field of material production to develop an individualized system of accounting, control and analysis*

---

of costs adjusted to their own needs and to provide material and technical resources for enterprises in future periods, which is suitable for effective management decisions.

Keywords: *expenses of future periods, material and technical resources, agriculture, construction, financial accounting, control, organization of accounting, analysis.*

Formulas: 0, **fig .:** 3, **table:** 1, **bibl .:** 20.

JEL classification: D23, L74, M40, M41.

Постановка проблеми та її актуальність. Забезпечення підвищення ефективності фінансово-економічної діяльності й активізація чинників, котрі суттєво впливають на темпи економічного розвитку підприємства – стратегічне завдання, що виникає перед кожним суб'єктом підприємницької діяльності. Одним з таких важливих чинників є витрати майбутніх періодів. Вони беруть безпосередню участь у формуванні витрат звітного періоду і так впливають на показники фінансових результатів та фінансовий стан підприємства. Це визначає актуальність досліджень, що пов'язані з обліком, контролем і аналізом витрат майбутніх періодів та забезпечення достатніх обсягів та видів матеріально-технічних ресурсів підприємств у сфері матеріального виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розкриттю суті витрат і забезпечення матеріально-технічними ресурсами підприємств у майбутніх періодах та дослідженню проблем їхнього обліку, контролю й аналізу приділяли належну увагу науковці М. В. Гуменна-Дерій [2; 3], Л. М. Духновська [4], З.-М. В. Задорожний [5], Т. Г. Китайчук [6], П. О. Куцик [7; 8], Х. І. Луцик [9], Е. Г. Мельник [10; 11], В. М. Панасюк [12], М. Г. Чередніченко, М. Г. [13] та ін.

Аналіз наукових джерел, наведених вище, показав, що окремі теоретичні, методологічні, методичні й організаційні питання обліку, контролю й аналізу витрат майбутніх періодів українських підприємств все ще певною мірою не вирішені: існують розбіжності в нормативно-правових актах України; не вироблено єдиного підходу до трактування економічної суті витрат майбутніх періодів; не сформовано універсальної класифікації цих витрат для потреб обліку, контролю й аналізу; не визначено їх склад та методи оцінювання і варіанти застосування цих методів; немає унормованого порядку контролю за витратами майбутніх періодів; не розроблено системи показників для аналізу ефективності здійснених витрат майбутніх періодів тощо.

Мета дослідження – визначення економічної суті витрат майбутніх періодів як об'єкта обліку, контролю й аналізу; формування пропозицій щодо поліпшення системи обліку та методів оцінювання; удосконалення методики контролю й аналізу з метою ухвалення управлінських рішень щодо формування та списання таких витрат, а також обґрунтування теоретичних, методичних і організаційних аспектів вченими-економістами та розвитку нормативно-правових актів України щодо витрат, у тому числі витрат майбутніх періодів.

Виклад основного матеріалу. Методологічні засади обліку будь-якого об'єкта дослідження регламентують критерії його визнання, тобто однозначне формування сутності, складу, методів оцінювання. Водночас у нормативних документах України нині відсутня система таких методологічних засад щодо витрат майбутніх періодів. Це унеможливорює економічно правильне встановлення їхньої величини як об'єкта обліку,

контролю й аналізу та може призвести до необґрунтованих висновків і помилкових оцінок фінансових результатів економічної діяльності підприємства, а тому такі питання вимагають уточнення та більшої конкретизації.

У нормативних документах з обліку витрат визначення витрат майбутніх періодів відсутнє. Воно подане лише в «Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» в Україні. У ній зазначено, що витрати майбутніх періодів – це витрати, «здійснені у звітному періоді, які підлягають віднесенню на витрати в майбутніх звітних періодах» [1].

У наукових працях, що присвячені витратам майбутніх періодів, вчені-економісти дають їм різні визначення, але за своєю суттю вони принципово не відрізняються від визначення у згаданій вище Інструкції.

Проте серед оригінальних трактувань поняття «витрати майбутніх періодів» є визначення Е. Г. Мельник, яка під цими витратами запропонувала «... розуміти зменшення активів або збільшення зобов'язань, які здійснені в поточному звітному періоді, але не можуть включатися до нього відповідно до принципу нарахування та відповідності доходів та витрат і підлягають амортизації протягом наступних звітних періодів до поточних витрат діяльності або до собівартості готової продукції» [11, с. 6].

Вважаємо, що на сьогодні це визначення поняття «витрати майбутніх періодів» є найбільш вдалим та повним.

На бухгалтерський облік, економічний контроль і аналіз витрат майбутніх періодів суттєво впливають їхні склад та структура, а саме: вони дуже залежать від виду економічної діяльності певного підприємства, про що написано у багатьох працях українських і зарубіжних науковців.

Різні автори розглядають склад витрат майбутніх періодів неоднаково. За складом та структурою витрати майбутніх періодів можна поділити на одноелементні (сплачені авансом орендні платежі; оплата страхового поліса; передплата на газети, журнали, періодичні та довідкові видання) та складні, багатоелементні (витрати пов'язані з освоєнням нових виробництв та агрегатів, видів продукції, територій; з підготовчими до виробництва роботами в сезонних галузях промисловості тощо).

Щодо груп і складу витрат майбутніх періодів, то П. О. Куцик, Н. В. Куценко виокремлюють 4 групи: «1) витрати пов'язані з підготовкою і освоєнням нових виробництв (з 2 пунктів); 2) витрати в сезонних галузях діяльності (з 2 пунктів); 3) витрати на нерівномірно виконані ремонти основних засобів виробничого призначення (немає деталізації); 4) інші витрати майбутніх періодів (з 11 пунктів)» [7, с. 219–220].

Наведену вище класифікацію витрат майбутніх періодів за їхніми групами і складом пропонуємо використати для формування проекту робочого плану рахунків підприємства у частині синтетичного рахунка 39 «Витрати майбутніх періодів» (табл. 1).

**Проект робочого плану рахунків підприємства у частині
синтетичного рахунка 39 «Витрати майбутніх періодів»**

Номер субрахунка	Назва субрахунка	Номер і назви аналітичних рахунків
391	Витрати пов'язані з підготовкою і освоєнням нових виробництв	3911 – витрати пов'язані з підготовкою і освоєнням нових видів продукції
		3912 – пускові витрати
392	Витрати в сезонних галузях діяльності	3921 – витрати на консервацію та на утримання обладнання, машин і механізмів
		3922 – витрати пов'язані з підготовчими до виробництва роботами
393	Витрати на нерівномірно виконані ремонти основних засобів виробничого призначення	3931 – капітального рівня
		3932 – некапітального рівня
394	Витрати пов'язані зі сплатою лізингового (орендного) платежів за користування основними засобами	3941 – платежі за оперативний лізинг (оренду)
		3942 – платежі за фінансовий лізинг (оренду)
		3943 – інші платежі за користування основними засобами
395	Витрати на підписку періодичних видань	3951 – всеукраїнських періодичних видань
		3952 – місцевих періодичних видань
		3953 – зарубіжних періодичних видань
396	Витрати на придбання (отримання) ліцензій, патентів, дозволів і сертифікатів	3961 – витрати на ліцензії
		3962 – витрати на патенти
		3963 – витрати на дозволи щодо здійснення окремих видів підприємницької діяльності
		3964 – витрати на сертифікати
397	Витрати пов'язані зі страхуванням майна виробничого призначення	3971 – короткострокові витрати
		3972 – довгострокові витрати
398	Інші витрати майбутніх періодів	3981 – витрати на оплату телефонних послуг та зв'язку
		3982 – витрати пов'язані з організацією набору працівників
		3983 – витрати пов'язані з рекламною продукцією
		3984 – загальновиробничі витрати майбутніх періодів
		3985 – витрати на дослідження і розробки майбутніх періодів
		3986 – витрати майбутніх періодів за малоцінними та швидкозношуваними предметами
		3987 – інші витрати майбутніх періодів

Джерело: розроблено авторами на основі [1; 7, с. 219–220].

Назви груп можна розглядати як назви окремих субрахунків (391-393 та 398), а деталізовані назви таких витрат – як назви потенційних аналітичних рахунків до цього синтетичного рахунка. Зі складу групи «Інші витрати майбутніх періодів» доцільно виокремити, на нашу думку, у самостійні групи: «Витрати пов'язані зі сплатою орендного платежу за користування основними засобами» (субрахунок 394), «Витрати на підписку періодичних видань» (субрахунок 395), «Витрати на придбання ліцензій і торгових патентів» (субрахунок 396) та «Витрати пов'язані зі страхуванням майна виробничого призначення» (субрахунок 397).

Х. І. Луцик порівнює поняття, що пов'язані з витратами майбутніх періодів та забезпеченням майбутніх витрат і платежів. На думку цієї авторки: «Основна відмінність між витратами майбутніх періодів та забезпеченням майбутніх витрат і платежів у тому, що в активі відображаються витрати, які були вже здійснені у звітному періоді, а в пасиві відображаються витрати, які ще не відбулися, але є можливість їх виникнення у майбутньому. Подібність витрат майбутніх періодів та забезпечення майбутніх витрат і платежів полягає у виникненні цих витрат у майбутніх періодах, а не в момент їх визнання» [9, с. 23].

Варто зауважити, що забезпечення майбутніх витрат і платежів можуть створюватись не під усі витрати майбутніх періодів, а лише під ті із них, що є обов'язковими та пов'язані з виконанням гарантійних зобов'язань, наданням працівникам підприємства запланованих відпусток, дотриманням зобов'язань за контрактами ризикового (обтяжливого) характеру тощо. Витрати майбутніх періодів виникають постійно, а списувати їх потрібно або рівними щомісячно, або тоді, коли досягнуто виконання відповідних умов (для прикладу, отримання доходів майбутніх періодів) і можна застосувати якийсь із методів розподілу витрат майбутніх періодів. Процедури такого розподілу, на наш погляд, мають бути прописані у «Наказі про облікову політику підприємства» або в одному з додатків до нього (Як варіант, додаток «Про бухгалтерський облік і методи розподілу витрат майбутніх періодів у підприємстві»).

Важливу роль у з'ясуванні суті і природи існування витрат майбутніх періодів має їхня науково обґрунтована класифікація.

Е. Г. Мельник доповнила класифікацію витрат майбутніх періодів, яку вперше обґрунтував В. М. Саприкін. Зокрема, взявши за основу його класифікаційні ознаки, вона ще додала 5 таких ознак витрат майбутніх періодів: «1) щодо підприємства (зовнішні та внутрішні витрати); 2) за періодичністю виникнення (поточні і одноразові); 3) за призначенням (основні та додаткові); 4) за відображенням у балансі (щомісячні і періодичні); 5) щодо виробництва (виробничі та невиробничі)» [10, с. 109]. Варто також нагадати, що В. М. Саприкін запропонував такі 7 класифікаційних ознак витрат майбутніх періодів: «1) за характером послуг (одиничні та комплексні витрати); 2) за суб'єктом (власні витрати і витрати із залученням сторонніх організацій); 3) за значимістю (значні та незначні витрати); 4) за економічною або юридичною природою витрат (юридична природа, економічна природа і змішана природа); 5) залежно від місцезнаходження витрат майбутніх періодів на балансі підприємства (витрати, що належать до активу балансу, та витрати, що належать до пасиву); 6) витрати майбутніх періодів щодо статті в активі балансу (приведені (витрати капітального характеру),

---

здійснені наперед (дебіторська заборгованість) і нараховані (кошторисні витрати)); 7) залежно від того, чи будуть витрати майбутніх періодів братись до уваги під час розрахунку показників фінансово-господарської діяльності підприємства (будуть братись до уваги як необоротні активи, будуть братись до уваги як оборотні активи та не будуть враховуватись для визначення сум витрат майбутніх періодів)» [10, с. 108].

Т. Г. Китайчук, В. Г. Душкевич пропонують витрати майбутніх періодів у Балансі (ф. 1) «... наводити окремими статтями в складі оборотних активів як «Короткострокові витрати майбутніх періодів» (розділ III «Оборотні активи» активу балансу [пропонована авторами назва розділу III. Розділ II вони пропонують назвати так: «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття»]), а ту частину витрат майбутніх періодів, що залишається й планується для розподілу більш ніж через 12 місяців, – в складі необоротних активів як «Довгострокові витрати майбутніх періодів» (розділ I «Необоротні активи» активу балансу)» [6, с. 139–140].

Погоджуємось з пропозиціями цих авторів. Проте вважаємо, що дзеркально варто було б запровадити поняття «Короткострокові доходи майбутніх періодів» (розділ IV «Поточні зобов'язання» пасиву балансу) і «Довгострокові доходи майбутніх періодів» (розділ I «Власний капітал» або розділ III «Довгострокові зобов'язання» пасиву балансу).

М. Г. Чередніченко також провела «класифікацію витрат майбутніх періодів за ознакою часу, поділивши ці витрати на такі групи, як довгострокові та короткострокові (поточні)» [13, с. 168]. Ми вважаємо, що схема розподілу витрат майбутніх періодів за ознакою часу (яку вона запропонувала) буде корисною у практичній діяльності працівників облікової служби підприємства.

На нашу думку, класифікаційні ознаки витрат майбутніх періодів, які запропоновані В. М. Саприкінім і Е. Г. Мельник, є майже вичерпними, проте до них доцільно було б додати класифікаційну ознаку за часом (Т. Г. Китайчук, В. Г. Душкевич, М. Г. Чередніченко): короткострокові і довгострокові витрати майбутніх періодів.

Згодом Е. Г. Мельник поліпшила класифікаційні ознаки витрат майбутніх періодів, додавши до них такі: «... за можливістю повернення витрат майбутніх періодів (витрати, що підлягають або не підлягають поверненню (відшкодуванню) підприємству); за видами діяльності (операційна, інвестиційна, інша); за терміновістю (короткострокові та довгострокові витрати); за фінансовим характером (фінансові і нефінансові витрати)» [11, с. 8].

За терміновістю витрати майбутніх періодів такі самі, як за часом їхнього списання, тому залишимо класифікаційну ознаку цих витрат за часом. Щодо витрат майбутніх періодів за видами діяльності, то тут, з нашої точки зору, треба було б додати фінансову діяльність і не виокремлювати класифікаційну ознаку за фінансовим характером.

Отже, згадані вище класифікаційні ознаки можуть слугувати, на нашу думку, фундаментальною основою для кращого розуміння економічної природи витрат майбутніх періодів, їхніх видів, складу, структури та практичного застосування працівниками облікової служби згідно з «Наказом про облікову політику підприємства», графіками документообігу, посадовими інструкціями бухгалтерів, іншими внутрішньогосподарськими стандартами підприємства з бухгалтерського обліку, економічного контролю й аналізу, а також бути орієнтиром для проведення майбутніх

наукових досліджень щодо обліку, контролю та аналізу витрат підприємства, у тому числі витрат майбутніх періодів і пов'язаних з ними економічних категорій.

У процесі дослідження суті витрат майбутніх періодів доцільно звернутись до основних положень П(С)БО 16 «Витрати». Ретельне дослідження суті витрат майбутніх періодів як об'єкта обліку, контролю й аналізу дало змогу встановити, що їхнє виникнення зумовлене насамперед «застосуванням принципів нарахування та відповідності доходів і витрат при визнанні витрат звітного періоду» [14]. Варто звернути увагу на основні положення «Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності», де у пункті 2.36 йдеться про витрати майбутніх періодів. Там зазначається, що «у статті «Витрати майбутніх періодів» відображаються витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів» [15].

Значний розрив між часом фактичного витрачання матеріально-технічних ресурсів підприємства та часом списання витрат майбутніх періодів на фінансові результати, має відчутний вплив на їхню величину. Це важливо розуміти в умовах посилення процесів інфляції, що, на жаль, супроводжують нині економіку України. З метою усунення впливу цього чинника на суму витрат майбутніх періодів, доцільно проводити щомісячну індексацію таких витрат на індекс інфляції, що дасть змогу в кожному звітному періоді визначати справедливу суму витрат майбутніх періодів і більш достовірно обчислювати суми фінансових результатів діяльності підприємства і кожного із його сегментів.

Перелік витрат майбутніх періодів, згідно з Інструкцією № 291 для підприємств і організацій усіх галузей економіки України, показано на рис. 1.

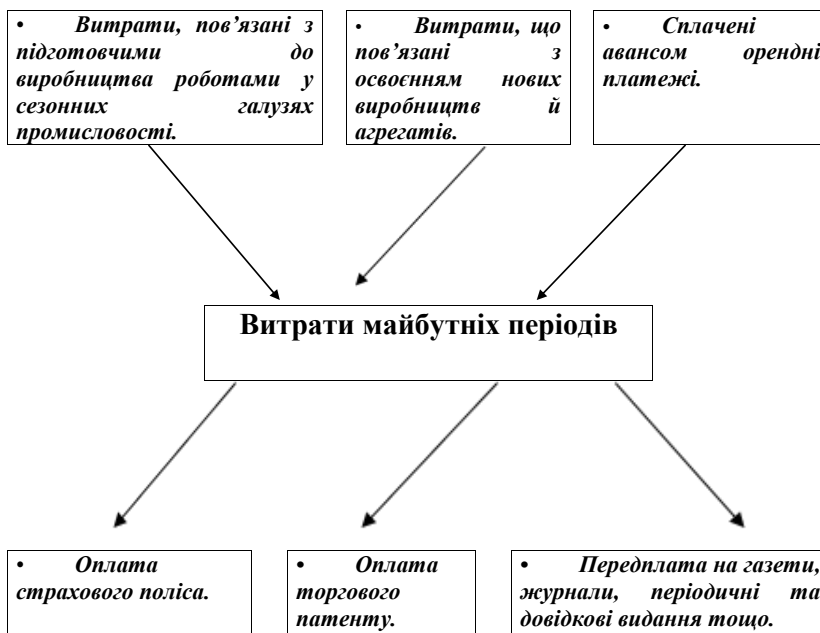

Рис. 1. Перелік витрат майбутніх періодів згідно з Інструкцією № 291
Джерело: розроблено авторами на основі [1].

Варто зауважити, що певні види економічної діяльності мають свою специфіку (сільське господарство, будівництво тощо) у сегменті обліку і контролю витрат майбутніх періодів.

Так, сільське господарство, із притаманною йому специфікою, вирізняється специфічними лише для нього витратами майбутніх періодів (рис. 2), що засвідчується у «Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств» [16].

<ul style="list-style-type: none">
• Витрати на будівництво й утримання літніх таборів, загонів, навісів та інших споруд некапітального характеру для тварин (пп. «г» п. 3.18). Водночас на собівартість витрати відносять рівними частками протягом строку використання зазначених споруд, який установлює комісія з прийняття відповідного об'єкта в експлуатацію.
<ul style="list-style-type: none">
• Витрати на заходи з підвищення родючості земель (зокрема, гіпсування та вапнування ґрунтів) (п. 3.4). Витрати відносять на собівартість сільськогосподарської продукції рівними частинами протягом сівозміни.
<ul style="list-style-type: none">
• Витрати на поліпшення природних сіножатей та створення культурних пасовищ (дискування, підсів трав, вартість насіння тощо) (п. 8.16). Витрати розподіляють протягом періоду, тривалість якого зазвичай становить 4–9 років, що залежить від очікуваного порядку використання площ і затверджується наказом про облікову політику підприємства.
<ul style="list-style-type: none">
• Витрати з облаштування траншей та інших споруд для силосування тощо.

Рис. 2. Витрати майбутніх періодів зі специфікою сільського господарства
Джерело: розроблено авторами на основі [11; 16].

Крім рекомендацій методологічного характеру, з метою усунення протиріч в обліку витрат, «формується рекомендації організаційного спрямування, зокрема такі:

- внесення положень до Інструкції № 291 [1] щодо усунення норм, що дають змогу розвивати творчий підхід до відображення фактів господарського життя на рахунках бухгалтерського обліку;

- з метою кращого формування обліково-контрольних і аналітичних показників бухгалтерам доцільно використовувати економічний підхід у вирішенні проблем обліку, контролю й аналізу, тобто розробляти плани-кошториси, визначати норми витрат матеріальних ресурсів і норми амортизації необоротних матеріальних активів та дотримуватись визначеного порядку контролю за такими нормами, грамотно користуватись Методичними рекомендаціями з формування собівартості продукції» [10, с. 108].

Вважаємо, що наведені вище рекомендації не варто безапеляційно сприймати і рекомендувати до обов'язкового впровадження в облікову практику.

Так, Інструкцією № 291 [1] суворо регламентовано перелік і зміст рахунків, що використовуються для відображення господарських операцій шляхом подвійного запису, тому незрозуміло, про які суворі обмеження йдеться у пропозиції. Розробка кошторисів, норм витрат – це проблема насамперед менеджерів, що здійснюють управління підприємством. Роль бухгалтера, на наш погляд, полягає у розробці та впровадженні системи реєстрів аналітичного обліку витрат, у тому числі витрат майбутніх періодів, що забезпечує формування вчасної інформації у розрізі як видів

діяльності, так і центрів відповідальності (структурних підрозділів) та об'єктів обліку (видів продукції, робіт, послуг).

З позиції творчого підходу до відображення фактів господарського життя, В. М. Панасюк, О. О. Маринович, В. А. Шухманн пропонують застосування в обліковій практиці позитивного досвіду ТОВ «Стандарт-Парк» щодо певних реєстрів з обліку витрат майбутніх періодів. Зокрема, вони рекомендують суб'єктам підприємницької діяльності «застосовувати «Відомості нарахування та списання витрат майбутніх періодів» та «Картки обліку руху витрат майбутніх періодів», оскільки на законодавчому рівні типових форм не передбачено» [12, с. 183].

Потребує детального розгляду питання щодо тотожності та відмінності понять «витрати майбутніх періодів» та «витрати незавершеного виробництва».

Роз'яснення дає газета «Інтерактивна бухгалтерія», що «... витрати майбутніх періодів – це підготовчі витрати, здійснені ще до моменту початку виробництва, включаючи ті, що пов'язані з декількома циклами виробництва; незавершене виробництво – це витрати, здійснені з початку виробництва (виращування) продукції» [18].

Відмінності між цими поняттями потребують окремого дослідження. Тут треба з'ясувати, як сприймати витрати, «що пов'язані з декількома циклами виробництва». Необхідно також уточнити, що є підготовчими роботами, а що – початком виробництва.

У різних видах економічної діяльності такі поняття суттєво відрізняються.

Технологія вирощування сільськогосподарських культур, зокрема льону-довгунця передбачає 5 етапів: 1) роботи осіннього періоду (підготовчі); 2) підготовка ґрунту і посів (у весняний період); 3) догляд за посівами; 4) збирання льону комбайнами з розстиланням льняної соломки та переробка головок з насінням; 5) приготування льняної трести.

Але це не єдина рослинницька продукція зі складним технологічним циклом.

І у тваринницькій галузі можна знайти низку видів діяльності, що потребують ретельного підходу до процесу формування витрат. Зокрема підлягає дослідженню виробництво продукції птахівництва, зокрема в інкубаційних господарствах.

Це пов'язано з тим, що в інкубаційних господарствах на кінець року може бути незавершене виробництво чи витрати майбутніх періодів, що може бути предметом дискусії, наприклад за тривалості інкубаційного періоду 21 день закладку курячих яєць на інкубацію здійснюють після 11 грудня) [19].

З.-М. В. Задорожний значну частину своїх наукових публікацій присвятив питанням управлінського обліку, зокрема управлінському обліку витрат у будівництві. Серед витрат цієї важливої галузі економіки України також є витрати майбутніх періодів. Науковець зазначає: «У підприємствах будівельної галузі до витрат майбутніх періодів відносять витрати, пов'язані з перебудуванням (переміщенням на нове місце роботи) будівельної техніки. Поряд з переміщенням такої техніки, будівельна фірма несе значні витрати на її монтаж (демонтаж), встановлення рейкових шляхів та ін.» [5, с. 301].

До потенційних витрат майбутніх періодів у будівельних підприємствах України, на наш погляд, доцільно відносити відповідні витрати, що наведені на рис. 3.

<ul style="list-style-type: none"> • Витрати з проектування об'єктів, які передбачені в планах будівництва майбутніх років.
<ul style="list-style-type: none"> • Витрати, пов'язані з підготовчими роботами до початку виконання будівельно-монтажних робіт.
<ul style="list-style-type: none"> • Витрати, що пов'язані з перебазуванням (передислокацією на нову будівельну ділянку) будівельної техніки.
<ul style="list-style-type: none"> • Витрати на встановлення рейкових шляхів для великих будівельних кранів.
<ul style="list-style-type: none"> • Витрати з переобладнання, пристосування будинків та споруд для обслуговування основних об'єктів будівництва, які включаються в кошторис будівництва.
<ul style="list-style-type: none"> • Витрати на консервацію, а також на утримання обладнання, будівельних машин та механізмів із сезонним їх використанням.
<ul style="list-style-type: none"> • Витрати, що пов'язані зі сплатою орендних та/або лізингових платежів за користування необоротними матеріальними і нематеріальними активами.
<ul style="list-style-type: none"> • Витрати, що пов'язані з рекультивацією землі та здійсненням інших природоохоронних заходів.
<ul style="list-style-type: none"> • Витрати пов'язані з організацією набору працівників.
<ul style="list-style-type: none"> • Витрати на оплату телефонних послуг та зв'язку.
<ul style="list-style-type: none"> • Витрати, що пов'язані зі страхуванням майна призначеного для виконання будівельно-монтажних робіт.
<ul style="list-style-type: none"> • Витрати, що пов'язані з освоєнням нових виробництв, будівельних проєктів, видів технологій, способів виконання будівельно-монтажних робіт, видів будівельних матеріалів, конструкцій тощо.

Рис. 3. Склад витрат майбутніх періодів у будівництві

Джерело: розроблено авторами на основі [5, с. 301; 11; 19].

За оцінками, що випливають з попередніх досліджень «матеріальні ресурси – це предмети праці, до яких належать виробничі запаси, МШП, готова продукція, товари, незавершене виробництво, напівфабрикати тощо. Щодо технічних ресурсів, то під ними розуміємо – сукупність машин та механізмів, а також систем і засобів управління, видобування, зберігання, перероблення сировини та матеріалів, енергії й інформації з метою здійснення виробничої діяльності та обслуговування невиробничої сфери» [2, с. 258].

Матеріально-технічні ресурси підприємств тісно пов'язані з витратами майбутніх періодів через те, що ці ресурси потрібно спочатку планувати, замовляти (проводити їх купівлю, здійснювати оренду / лізинг технічних ресурсів), постачати, оплачувати, складати, зберігати, а уже потім доставляти на будівельну ділянку і використовувати під час виконання будівельно-монтажних робіт.

Ряд авторів досліджують інформаційну модель обліку та управління матеріально-технічних і фінансових ресурсів житлового будівництва в Україні та Європі. Ці автори розробили низку «... додаткових аналітичних і синтетичних рахунків, внутрішніх проміжних управлінських звітів з метою покращення бізнес-операцій у житловому будівництві. Ці пропозиції розглянуто щодо похідних умов ресурсів із: сприяння відновленню природних ресурсів; пошуку альтернативних ресурсів; економії часу; оптимізації матеріальних витрат; появи нового виду грошових одиниць; швидкості здійснення розрахунків. Кожна із цих умов мають важливе значення для розвитку глобальної економіки» [3, с. 513].

Звернемо увагу на питання «... пошуку альтернативних ресурсів; економії часу; оптимізації матеріальних витрат» та їхній органічний зв'язок з витратами майбутніх періодів. Так, пошук альтернативних ресурсів вимагає знання можливостей і механізмів функціонування ринків цих ресурсів та вміння користуватись сучасними інформаційно-комп'ютерними технологіями.

Для налагодження постачання, заготівлі і складування будівельним підприємством альтернативних ресурсів необхідно здійснювати певні витрати, які можуть нагромаджуватись протягом декількох місяців і за своєю природою можна розглядати як витрати майбутніх періодів. Водночас процеси постачання, заготівлі і складування (розміщення) матеріально-технічних ресурсів потребують належних логістичних витрат, які можуть проявлятись через витрати майбутніх періодів та сприяти економії часу під час кожного з етапів будівництва. Витрати майбутніх періодів дають змогу оптимізувати як витрати на матеріальні ресурси, так і витрати на амортизацію технічних ресурсів, що сприятиме поліпшенню ефективності використання таких ресурсів та продовжити термін служби технічних ресурсів.

Про тісноту взаємозв'язку витрат майбутніх періодів і матеріально-технічних та фінансових ресурсів також свідчить кореспонденція рахунків за дебетом рахунка 39 «Витрати майбутніх періодів» з кредитом рахунків: 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 64 «Розрахунки за податками і платежами», 65 «Розрахунки за страхуванням», 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 68 «Розрахунки за іншими операціями», 91 «Загальновиробничі витрати» [1].

Питання контролю за витратами майбутніх періодів недостатньо висвітлене у наукових публікаціях і практично відсутні у методичних рекомендаціях щодо обліку витрат.

М. Г. Чередніченко зазначає: «Мета контролю доходів та витрат майбутніх періодів є об'єктивне вивчення стану нарахування та списання витрат і доходів майбутніх періодів, повноти та своєчасності відображення інформації в зведених документах та облікових реєстрах, правильності ведення обліку доходів та витрат майбутніх періодів відповідно до прийнятої облікової політики, достовірності відображення залишків у звітності господарюючого суб'єкта та вчасності виправлення відхилень у підприємстві» [13, с. 168].

Йдеться про перевірку залишків на рахунках 69 «Доходи майбутніх періодів» і 39 «Витрати майбутніх періодів». Вважаємо, що потрібно проводити перевірку не лише залишків на цих синтетичних рахунках, а й щомісячних оборотів сум доходів та витрат майбутніх періодів з виокремленням тих фактів господарського життя (ФГЖ), які найчастіше повторюються, та найбільших сум, що в них відображені.

Е. Г. Мельник обґрунтувала чотири етапи проведення контролю за витратами майбутніх періодів у підприємстві: «організаційний, планування, перевірка, узагальнення результатів» [11, с. 13]. П. О. Куцик, Л. Т. Ясінська, Н. В. Куценко пропонують методику контролю витрат майбутніх періодів, чітко визначивши етапи

контролю, перелік первинних документів та реєстри обліку, що підлягають контролю, а також його суб'єкти. Науковці виокремлюють 5 етапів на рівні: «1) первинної інформації; 2) груп (видів) і рахунків (субрахунків) та розподілу витрат; 3) центрів відповідальності загалом по підприємству; 4) формування реєстру синтетичного обліку; 5) складання форм звітності» [8, с. 222].

Останній підхід щодо поділу етапів контролю, на нашу думку, найбільш привабливий для контролерів-практиків, бо він переважно збігається з етапами обліку витрат майбутніх періодів, тому такий контроль легше проводити. Хоч з іншого боку, підхід попередньої авторки має класичні ознаки розуміння контролю, як ефективної системи.

Цінною для організації контролю за витратами майбутніх періодів на рівні підприємств є розробка Е. Г. Мельник подвійної їх інвентаризації, яка може бути корисною для керівників підприємств через пакет робочих документів для здійснення контролю за витратами майбутніх періодів. Як зазначає сама авторка: «Подвійна інвентаризація витрат майбутніх періодів складається з двох блоків: перевірка грошових коштів, товарно-матеріальних цінностей та інших активів і безпосередня перевірка витрат майбутніх періодів. Перший етап інвентаризації полягає у перевірці матеріалів та грошових коштів, які списуються на витрати майбутніх періодів, а другий – перевірка нарахування, амортизація та порядку списання витрат майбутніх періодів» [11, с. 14].

Ефективний контроль витрат майбутніх періодів дає змогу суттєво економити матеріально-технічні ресурси, сприяє виявленню проблем у забезпеченні підприємства ними та їх швидкій ліквідації.

На наш погляд, під час контролю фактичних витрат майбутніх періодів у поточному періоді контролери зобов'язані постійно відстежувати, як виконуються з боку постачальників та підрядників договірні зобов'язання щодо постачання (надання послуг, виконання робіт) матеріально-технічних ресурсів, з'ясувати, чи є розроблені підприємством і погоджені з партнерами детальні індивідуальні графіки постачання (надання послуг, виконання робіт) та чи дотримуються їх на практиці; встановити обсяги залишків матеріальних ресурсів у підприємстві і їхню відповідність обчисленим середньомісячним нормативам таких ресурсів; наявність достатньої кількості технічних ресурсів у робочому стані (на виробничих об'єктах чи у гаражах підприємства) або в ремонті (на реконструкції, консервації); визначати рівень (%) забезпечення підприємства матеріально-технічними ресурсами для здійснення економічної діяльності у поточному і майбутніх періодах тощо.

Якщо за результатами контролю будуть встановлені факти грубого порушення з боку деяких партнерів їхніх договірних зобов'язань щодо забезпечення підприємства матеріально-технічними ресурсами (за визначеними видами, групами, назвами, номенклатурою, обсягами, якістю, термінами виконання (доставки) і т. д.), то підприємство може застосувати відповідні засоби впливу (від усних попереджень до судових позовів) з вимогою притягнення порушника матеріальної та моральної відповідальності за умови письмових доказів його вини.

П. О. Куцик, Л. Т. Ясінська, Н. В. Куценко зазначають, що у ролі контролерів можуть бути «... майстер, технолог, бригадир, керівник структурних підрозділів, бухгалтер з

обліку витрат структурного підрозділу, заступник головного бухгалтера підприємства і т. д.» [8, с. 222].

Хто, коли, як та в якому обсязі має контролювати і кому доповідати про отримані результати контролю за виконанням договірних зобов'язань із забезпечення підприємства матеріально-технічними ресурсами – кожне підприємство визначає самостійно за ініціативи внутрішнього контролера (якщо ж такої посади у підприємстві немає, то – за ініціативи головного (старшого) бухгалтера) та фіксує це у документах (наказах, розпорядженнях, інструкціях, методичних рекомендаціях, планах, графіках, посадових інструкціях, протоколах, договорах, робочих).

Аналіз витрат майбутніх періодів є невід'ємною складовою ефективного управління підприємством, оскільки дає змогу встановити їхній вплив на фінансові результати його діяльності. Витрати майбутніх періодів у балансі включаються до складу оборотних активів підприємства [10; 16], тому впливають на коефіцієнти мобільності, маневреності, оборотності оборотних активів, термін оборотності оборотних активів.

Для економічного аналізу витрат майбутніх періодів потрібно визначити його завдання, етапи, об'єкти, адаптовані до їхнього складу та суті.

Л. М. Духновська, Л. В. Юзковець вважають, що «... оптимальним складом завдань аналізу витрат майбутніх періодів є: 1) оцінка динаміки та структури витрат майбутніх періодів у балансі підприємства; 2) вивчення структури витрат майбутніх періодів за окремими складовими; 3) визначення факторів, що вплинули на зміну витрат майбутніх періодів у звітному році; 4) вивчення методу списання витрат майбутніх періодів на собівартість випущеної продукції; 5) оцінка впливу зміни обсягу та рівня витрат майбутніх періодів на результативні показники» [4, с. 57].

На нашу думку, основні завдання аналізу витрат майбутніх періодів, які розкрили Л. М. Духновська та Л. В. Юзковець, варті уваги, проте до них доречно було б додати завдання: «оцінка якості та ефективності здійснених витрат майбутніх періодів із врахуванням специфіки видів економічної діяльності, якими займається суб'єкт підприємницької діяльності».

Щодо аналізу впливу витрат майбутніх періодів на рівень забезпечення підприємства матеріально-технічними ресурсами в поточний момент і в майбутні періоди, то треба зосередитись на порівнянні фактичних показників з плановими, нормативними та кошторисними, а також на розрахунку різних коефіцієнтів залежностей між сумами витрат підприємства (у тому числі витрат майбутніх періодів) і обсягами матеріально-технічних ресурсів (оборотних та необоротних); між обсягами матеріально-технічних ресурсів та усіма ресурсами (актив балансу) підприємства; між сумами витрат та доходів підприємства (у тому числі витрат і доходів майбутніх періодів); між сумами витрат підприємства (у тому числі витрат майбутніх періодів) та фінансовими результатами, власним і запозиченим капіталом тощо.

Таким чином, перед тим, як розпочати ведення обліку, контролю й аналізу витрат майбутніх періодів у будь-якому підприємстві, необхідно з'ясувати, якими видами економічної діяльності воно займається, щоб врахувати їхню специфіку та правильно поводитись з витратами майбутніх періодів.

Висновки. В умовах посилення процесів інфляції, для їх усунення доцільно запровадити щомісячну індексацію витрат майбутніх періодів на індекс інфляції, що

дасть змогу в кожному звітному періоді розраховувати справедливу величину витрат майбутніх періодів та більш достовірно обчислювати фінансові результати діяльності підприємства. Висловлюється пропозиція щодо поліпшення класифікації витрат майбутніх періодів, що дають змогу чітко розуміти, з яких груп вони складаються і які конкретні витрати туди входять. Автори пропонують покращену структуру робочого плану рахунків у частині синтетичного рахунка 39 «Витрати майбутніх періодів» з метою кращого забезпечення користувачів детальнішою обліково-контрольною інформацією про склад і структуру витрат майбутніх періодів на кожен звітну дату, а також поліпшеного контролю й аналізу фактичних витрат майбутніх періодів у поточному періоді, що забезпечить користувачів достовірною інформацією про різні види витрат майбутніх періодів, та дасть змогу визначити їхній вплив на фінансові результати діяльності підприємства, використовуючи загальнонаукові методи та прийоми, які адаптовані до складу й структури витрат, матеріально-технічних ресурсів підприємств.

Перспективи подальших досліджень. Підприємствам, що функціонують у сфері матеріального виробництва, доцільно розробити скориговану до їхніх власних потреб індивідуальну систему обліку, контролю й аналізу витрат і забезпечення матеріально-технічними ресурсами діяльності підприємств у майбутні періоди, яка придатна для ухвалення ефективних та своєчасних управлінських рішень.

Література

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Міністерства фінансів України від 30. 11. 1999 р. № 291. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 грудня 1999 р. за № 893/4186. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
2. Гуменна-Дерій М. В. Дефініція поняття «матеріально-технічні ресурси» та їх взаємозв'язок з іншими ресурсами в будівництві. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2020. Вип. 3 (97). С. 252–265. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.03.252>
3. Gumenna-Derij, M., Khorunzhak, N., Zharikova, O., Rozheliuk, V., Tsyhan, R. (2021). Information model of material and technical and financial resources in housing in Ukraine and Europe: accounting and management aspect. *Independent Journal of Management & Production (IJM&P)*, v. 12, n. 6, S. 495–515. ISSN: 2236-269X. DOI: <http://doi.org/10.14807/ijmp.v12i6.1764>
4. Духновська Л. М., Юзковець Л. В. Проблемні аспекти обліку, аналізу та контролю витрат майбутніх періодів. Молодий вчений. 2014. № 4 (07). С. 52–55.
5. Задорожний З. В. Облік витрат майбутніх періодів. Фінансовий облік : підруч. ; Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. С. 301–302.
6. Китайчук Т. Г., Душкевич В. Г. Сутність витрат майбутніх періодів та їх місце в балансі. Економічні науки [ЛТНУ]. Серія : Облік і фінанси. Вип. 12 (45). Ч. 1. 2015. С. 134–141.

7. Куцик П. О., Куценко Н. В. Економічна суть та склад витрат майбутніх періодів. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2011. Вип. 3 (21). С. 217–221.
8. Куцик П. О., Ясінська Л. Т., Куценко Н. В. Внутрішньогосподарський контроль витрат і доходів майбутніх періодів: організація, методика. Вісник Львівської комерційної академії. 2011. Вип. 36. С. 219–224.
9. Луцик Х. І. Витрати майбутніх періодів та забезпечення майбутніх витрат і платежів: порівняння понять. Облік, аудит, аналіз: сучасні проблеми теорії та практики : Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 16 травня 2019 р., м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2019. С. 22–24.
10. Мельник Е. Г. Витрати майбутніх періодів: сутність, склад і класифікація. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2009. Вип. 2 (14). С. 102–111.
11. Мельник Е. Г. Облік і контроль витрат майбутніх періодів: теорія і методика : автореферат дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Київ, 2011. 21 с.
12. Панасюк В. М., Маринович О. О., Шухманн В. А. Обліково-аналітичний інструментарій управління оборотними активами підприємства в частині витрат майбутніх періодів. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 4 (2). С. 178–184. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_4\(2\)__29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_4(2)__29)
13. Чередніченко М. Г. Удосконалення контролю доходів та витрат майбутніх періодів на підприємствах сільськогосподарської галузі. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2018. Вип. 28, ч. 2. С. 166–169.
14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>
15. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#n10>
16. Методичні рекомендації із планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств. Наказ Мінагрополітики України від 18.05.2001 р. № 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#Text>
17. Витрати майбутніх періодів у сільському господарстві: бухгалтерський та податковий облік. Інтерактивна бухгалтерія. 2019. 19 вересн. № 179. URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/9628/7033>
18. Марвенецька В. Калькулювання собівартості продукції інкубації. 2015. 27 лютого. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-gospodarski-operacii-v-agrosektori-35-kalkulyuvannya-sobivartosti-produkcii-inkubacii/1/2>
19. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт (Нова редакція). Наказ Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 31.12.2010 р. № 573. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0573738-10/print>

References

1. Instruktsiia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidprijemstv i orhanizatsii (1999). Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30. 11. 1999 r. № 291. Zareiestrovano v Ministerstvi yustytzii Ukrainy 21 hrudnia 1999 r. za № 893/4186 [Instruction on application of the Chart of Accounts for Accounting of Assets, Capital, Liabilities and Business Operations of Enterprises and Organizations: Order of the Ministry of Finance of Ukraine of November 30, 1999 № 291. Registered with the Ministry of Justice of Ukraine on December 21, 1999 for № 893/4186]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> [in Ukrainian].
2. Humenna-Derii, M. V. (2020). Definiitsiia poniattia «materialno-tekhnichni resursy» ta yikh vzaiemozviazok z inshymy resursamy v budivnytstvi [Definition of “material and technical resources” and their relationship with other resources in construction]. *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu – Herald of Ternopil National University of Economics*, 3 (97), 252-265. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.03.252> [in Ukrainian].
3. Gumenna-Derij, M., Khorunzhak, N., Zharikova, O., Rozheliuk, V., Tsyhan, R. (2021). Information model of material and technical and financial resources in housing in Ukraine and Europe: accounting and management aspect. *Independent Journal of Management & Production (IJM&P)*, v. 12, n. 6, S. 495-515. DOI: <http://doi.org/10.14807/ijmp.v12i6.1764> [in English].
4. Dukhnovska, L. M., Yuzkovets, L. V. (2014). Problemni aspekty obliku, analizu ta kontroliu vytrat maibutnikh periodiv [Problematic aspects of accounting, analysis and control of future expenses]. *Molodyi vchenyi – Young scientist*, 4 (07), 52-55 [in Ukrainian].
5. Zadorozhnyi, Z. V. (2019). Oblik vytrat maibutnikh periodiv [Accounting for future expenses]. *Finansovyi oblik: pidruch.;* Ya. D. Krupka, Z. V. Zadorozhnyi, N. V. Hudz [ta in.] – Financial accounting: textbook; JD Krupka, ZV Zadorozhny, NV Gudz, etc. Ternopil: TNEU. P. 301-302 [in Ukrainian].
6. Kytaichuk, T. H., Dushkevych, V. H. (2015). Sutnist vytrat maibutnikh periodiv ta yikh mistse v balansii [The essence of the costs of future periods and their place in the balance sheet]. *Ekonomichni nauky [LTNU]. Seriiia «Oblik i finansy» – Economic sciences [LTNU]. “Accounting and Finance” Series*, 12 (45), ch. 1. P. 134-141 [in Ukrainian].
7. Kutsyk, P. O., Kutsenko, N. V. (2011). Ekonomichna sut ta sklad vytrat maibutnikh periodiv [Economic essence and composition of future expenses]. *Problemy teorii ta metodologii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu – Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, 3 (21), 217-221 [in Ukrainian].
8. Kutsyk, P. O., Yasinska, L. T., Kutsenko, N. V. (2011). Vnutrishnohospodarskyi kontrol vytrat i dokhodiv maibutnikh periodiv: orhanizatsiia, metodyka [Internal control of costs and revenues of future periods: organization, methodology]. *Visnyk Lvivskoi komertsiiinoi akademii – Bulletin of the Lviv Commercial Academy*, 36, 219-224 [in Ukrainian].

9. Lutsyk, Kh. I. (2019). Vytraty maibutnikh periodiv ta zabezpechennia maibutnikh vytrat i platezhiv: porivniannia poniat. *Oblik, audyt, analiz: suchasni problemy teorii ta praktyky: Materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf., 16 travnia 2019 r., m. Mykolaiv – Accounting, audit, analysis: modern problems of theory and practice: Materials All-Ukrainian. scientific-practical conference, May 16, 2019, Mykolayiv.* Mykolaiv: MNAU. P. 22-24 [in Ukrainian].
10. Melnyk, E. H. (2009). Vytraty maibutnikh periodiv: sutnist, sklad i klasyfikatsiia [Deferred expenses: nature, composition and classification of shch]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu – Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, 2 (14), 102-111 [in Ukrainian].
11. Melnyk, E. H. (2011). Oblik i kontrol vytrat maibutnikh periodiv: teoriia i metodyka [The appearance and control of expenses of possible periods: theory and methodology]: *avtoreferat dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.09 – bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt (za vydamy ekonomichnoi diialnosti) – Abstract of the thesis. ... cand. economy Sciences: 08.00.09 – accounting appearance, analysis and audit (for the issuance of economic diality)].* Kyiv. 21 p. [in Ukrainian].
12. Panasniuk, V. M., Marynovych, O. O., Shukhmann, V. A. (2019). Oblikovo-analitychni instrumentarii upravlinnia oborotnymi aktyvamy pidpriemstva v chastyni vytrat maibutnikh periodiv [Accounting and analytical tools for managing current assets of the enterprise in terms of future expenses]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi – Problems of system approach in economics*, 4 (2), 178-184. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_4\(2\)_29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_4(2)_29) [in Ukrainian].
13. Cherednichenko, M. H. (2018). Udoskonalennia kontroliu dokhodiv ta vytrat maibutnikh periodiv na pidpriemstvakh silskohospodarskoi haluzi [Improving the control of income and expenses of future periods in the enterprises of the agricultural sector]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu – Scientific Bulletin of Kherson State University*, 28, ch. 2. P. 166-169 [in Ukrainian].
14. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 16 “Vytraty” (1999). Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 31 hrudnia 1999 roku № 318 [Accounting regulations (standards) 16 “Expenditures”. Order of the Ministry of Finance of Ukraine type 31 December 1999 № 318]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>
15. Metod ychni rekomendatsii shchodo zapovnennia form finansovoi zvitnosti (2013). Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 28.03.2013 № 433 [Methodical recommendations for filling in the financial reporting forms. Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated March 28, 2013 № 433]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#n10> [in Ukrainian].
16. Metodychni rekomendatsii iz planuvannia, obliku i kalkuliuvannia sobivartosti produktsii (robit, posluh) silskohospodarskykh pidpriemstv (2001). Nakaz Minahropolityky Ukrainy vid 18.05.2001 r. № 132 [Methodical recommendations for planning, accounting and calculation of the cost of products (works, services) of agricultural enterprises. Order of the Ministry of Agrarian Policy of Ukraine of May 18, 2001 № 132]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#Text> [in Ukrainian].

-
17. Vytraty maibutnikh periodiv u silskomu hospodarstvi: bukhholderskyi ta podatkovyi oblik (2019). [Deferred expenses in agriculture: accounting and tax accounting]. *Interaktyvna bukhhalteriiia – Interactive accounting shch.* 19 veresn. [September]. № 179. Retrieved from: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/9628/7033> [in Ukrainian].
  18. Marvenetska, V. (2015). Kalkuliuvannia sobivartosti produktsii inkubatsii [Calculation of the cost of incubation products.]. 27 liutoho [27 February]. Retrieved from: <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-gospodarski-operacii-v-agrosektori-35-kalkulyuvannya-sobivartosti-produkcii-inkubacii-1/2> [in Ukrainian].
  19. Metodychni rekomendatsii z formuvannia sobivartosti budivelno-montazhnykh robit (Nova redaktsiia) (2010). Nakaz Ministerstva rehionalnoho rozvytku ta budivnytstva Ukrainy vid 31.12.2010 r. № 573 [Methodical recommendations for the formation of the cost of construction and installation work (New edition). Order of the Ministry of Regional Development and Construction of Ukraine dated 31.12.2010 № 573]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0573738-10/print> [in Ukrainian].

Статтю отримано 16 грудня 2021 р.
Article received December 16, 2021